

Jawabin Jakadan Amirkha Ambassador James F. Entwistle A Bikin Kaddamar Da Tsarin Shugabancin Eisenhower Ranar Alhamis 15, Ga Watan Janairun 2015

Barkanku da Asuba! Ina mai farin cikin kasancewa tare da ku, a yau, a wannan muhimmin rukunin na gwamnoni da ‘yan majalisar dattijai, da kuma tsofaffin daliban shirye-shirye, da dama, na gwamnatin Amirkha. Don yin amfani da karin maganar nan, na jama’ar Nijeriya: ina wa kowa marhabin!

Ina mai farin cikin kasancewa, a wajen kaddamar da abinda muke fatan zai inganta duk wani abinda ya shafi hakikanin al’amarin ilmi, da al’amurran da suka shafi taimaka wa hankoron jama’a, a karkashin “Tsarin Shugabancin Eisenhower.” Muna fatan wannan tsarin zai kasance wani dandalin da zai bai wa tsofaffin daliban wata dama, ta bayyana irin abubuwan da suka sani, da kuma dabaru, wanda idan suka dage a kai, zai bai wa jama’ar Nijeriya, musamman magadanmu, irin shugabancin da Nijeriya ke bukata.

Dwight David Eisenhower shine jagonan Amirkawa, a Karni na 20. Ya faro ne, daga tsatson talakawa, har ya zuwa wani mukami na sojan Amirkha, wanda ya jagonaci kubuto Yankin Turai daga zaluncin sojojin Nazi, a lokacin Yakin Duniya na Biyu. An zabe shi, a matsayin Shugaban Kasar Amirkha, a 1952, aka kuma sake zabansa, a karo na biyu, a 1956.

A lokacin shugabancinsa, Eisenhower ya taka kyakkyawar rawa, wajen sake fasalin ‘yancin al’umma, a kasar. Bugu da kari, ya sanya hannu, a manyan dokokin zabe, Eisenhower kuma ya aike da sojojin Amirkha, domin tilasta hadé kan makarantun dake yankin Little Rock, na Jihar Arkansas, a 1957, kuma bisa ga irin yadda yake kula da Kotun Kolin kasar, har ta shahara, wajen yanke hukunce-hukunce, da kuma kawar da nuna bambanci, a Hukumar Harkokin Ilmi ta Brown v. Daya daga cikin manyan batutuwan da Eisenhower ya yi, shine game da “*Zaman Lafiya da adanci, dan juma ne da dan jummai.*” Wannan tsarin shugabancin shine ake tuna Dwight David Eisenhower da shi, daga inda daya daga cikin tsare-tsaren da Kasar Amirkha ta fara shirye-shiryenta, na musaya, da aka sanya suna, shugabancin sojojin da suka sadaukar da kai, wajen tabbatar da zaman lafiya da adalci. Hakika, ni kan ji dadin irin yadda wannan jarumin sojan, a wajen jawabin ban-kwanansa, a 1961, ga jama’ar kasa, ya yi gargadsi game da hadurran kashe

makudan kudade kan harkar soja, wadda aka yi wa lakabi da "dandalin ayyukan soja."

Har ila yau, ina farin cikin kasancewa tare da ku, a yau,— kan abinda zai kasance rana ta 86, da haihuwar daya daga cikin nahiyoyin Amirka, hakika ma hanshaikan ‘yan kasa, a duniya, watau Dokta Martin Luther King, Jr. Da farko mun kalli wani faifan majigin rayuwar Dokta King, wanda ya nuna, a fili, irin rawar da ya taka, wajen fasada mulkin demokradiya, ga bakaken fatar Amirka, da suka samo asali daga Afrika. Bugu da kari, kamar yadda mafi yawanku suka sani, kwanan nan, aka fito da wani sabon majigin game da Dokta King, mai suna *Selma*. Ya yi nunin lokacin da Dokta King yake matashin jarumi, a majigin Kasar Ingila, da ‘yan Nijeriya suka haifa, da aka sanya wa suna David Oyelowo.

Ina tsammanin, lokaci ya yi, da za a tuna da rayuwar Dokta King, kamar yadda jama’ar Nijeriya suka shirya gudanar da zabe, a wata mai zuwa, wanda na yi imanin wannan wani gado ne, daga gare shi, game da gagarumin tasirin harkokin mulkin demokradiyya.

Dokta King ya yi fice, a harkokin kasa, a 1955, bayan Rosa Parks, wata bakar fatar Amirka, da ta bijire wa bayar da kujerarta, ga farar fata, a motar safra, ta haya, a garin Montgomery, na yankin Alabama. A daukacin 1955, Dokta King ya shugabanci zanga-zangar lumana, a motocin safra dake yankin Montgomery. A karnin da ya biyo baya, ya kuma shugabanci, da zama kakakin fungiyar kwato ‘yancin jama’aa, kamar miliyoyin jama’ar da suka yi fafitika cikin ruwan sanyi, domin daidaita matsayin jama’aa, a kowane fanni, a al’ummar Kasar Amirka. kamar yadda kuka sani, daga wannan majigi, na tarihi, wannan wani lokaci ne, na shiga hadari, ga Amirkawan dake bayar da shawarar da a daidaita bambancin launin fata, a Kudancin Amirka, amma Dokta King da sauran gwarzayen kwato ‘yancin jama’aa, sun dage — kan sanya fararen fata da bakaken fata su rika zama, a wuri daya, a cikin motocin safra-safra, da wuraren cin abinci, da ma kantunan sayar da abinci, da kuma sauran harkokin yi wa bakar fata rajistar jefa kuri’aa, a jihohin kudanci. An ci mutuncin da dama, da tozarta su. Wadansu an halaka su.

A daukacin rayuwar Dokta King, babu inda ya bayar da shawarar da a tayar da hankali. A cikin mafi yawan jawabansa, “Na yi mafarki,” wanda ya gabatar a Birnin Washington, D.C. a watan Agustan 1963, Limamin Kirista King ya kuma yi gargadin dake cewa, duk da wannan shahararren batun jawabin da aka san shi da ni: “*Amma akwai abinda, dole, in bayyana wa jama’ata, wadanda suka dage kan tafarkin kololuwar tabbatar da adalci: Dangane da neman matsayin da ya kamace mu, kuma, to, kada mu yi wa doka karan-tsaye. Kada mu nemi son biya son*

zuciyarmu, don neman ‘yanci, ta hanyar huce hauci da nuna kiyayya. Dole mu gudanar da yakin neman ‘yancinmu, a mutunce, da kuma ladabi. Kada mu bar neman biyan bukatunmu, ya wuce gona da irin da zai kai ga tarzoma. Bugu da kari, dole mu mike ga kare martabarmu, ta cimma irin juriyar da muke da ita.” Shekara mai zuwa kuma, sai Majalisar Kasa ta zartar da Dokar ‘Yancin Dan Adam, ta 1964, wadda ta tabbatar wa da mutane da dama, da ‘yancinsu na cudanyar da Dokta King da Kungiyar ‘Yancin Al’umma ke fafitika, da ta sa Dokta King ya samu Lambar Yabo ta Zaman Lafiya, tun yana da shekaru 35. Hakika, shine mafi karancin shekaru, da ya taba samun wannan Lambar Yabon, wanda sai a bara ne, aka bai wa Malala Yousafzai, waddda ta samu, tana da shekaru 17!

Amma Dokta King, bai gamsu ba, a lokacin, kodayake bakar fata ne, suka mamaye, fiye da rabin yawan yankunan dake jefa kuri'a, kuma mafi yawansu, suna yankin 'yan tsiraru ne, dake Kudanci, mafi yawansu kuma, ba su samun damar da za su yi zaben, na fiye da shekaru 100. Dokta King ya lura cewa, ta akwatin zabe ne, kadai, za a iya jin muryar jama'a da kuma bukatun bakar fatar Amirkha, yadda ya kamata. Da al'amarin ya fito fili, duk da umurnin da Shugaba Johnson ya bayar, ga babban mai shari'a, na ya zayyana wata murfaddar dokar bayar da 'yancin yin zabe, wadda Majalisar Kasa ta yi jinkirin zartar da karin sharudsfan, da ya gindaya, sai ya zuwa Karshen 1964, da Dokta King ya mayar ta martani. A watan Maris na 1965, Dokta King ya jagoranci wani jerin gwano, daga garin Selma, zuwa na Montgomery, dake Alabama. Masu jerin gwanon, sun yi shi a cikin lumana, amma sai da 'yan sanda da 'yan kallo, suka tayar da tarzoma, domin abinda ya wakana, kai-tsaye, sai Majalisar Kasa ta zartar ta Dokar ta 'Yancin Yin Zabe, ta 1965. A bikin sanya hannu, a kan dokar, a Fadar Gwamnatin Amirkha, Shugaba Johnson ya yi furucin cewa, “*Kuri'a ce babban makamin da ya sanya dan adam ya karya rashin adalci, ya kuma wargaza mummunan shingen nan, dake yi wa mutane tarnaki, domin sun bambanta da sauran mutane.*” Dokta King ya kuma yi jawabi game da abinda ya bayyana “*Jefa kuri'a wani harsashi ne, na aiwatar da harkar siyasa.*”

Yanzu, abubuwan da nake ambato, sun zama tarihi. Mahaifina, ya shiga aikin sojan jirgin sama, kuma mun zagaya duniya, ba kadan ba, a lokacin ina karami. A farkon shekarun 1960, mun zauna a Birnin Montgomery, dake Alabama. Ina iya tunawa da lokacin da Dokta King ya zo garin, don jagorancin jerin gwanon na garin Selma. Ina iya tunawa da yadda aka kai wa bakar fatar Amirkha hari, a tituna, lokacin da suke jerin gwanon, na neman 'yanci, da kuma irin 'yancin da za a jefa wa kuri'a. Ganin wadannan abubuwan ya sa na so shi, lokacin da abin ya shiga zukatanmu, tun muna kanana.

Wane irin darasi na koya, daga wannan al'amari na yankin Alabama, a wannan lokacin? Na farko, wannan kuma ya danganta da abubuwa da dama shine, na ga, a cikin shekaruna 34, da nake aikin jakadancin Amirka, a duniya, wannan shine lokaci mafi sha'awa, da aka jefa kuri'a. A dukan fadin duniya, ciki har da kasata, jama'a na fafitika, a wadansu lokuttan ma, sukan rasa rayuka, wajen neman 'yancin su jefa kuri'a. Lokacin da muka samu damar yin zaben, amma ba mu yi amfani da ita ba, mun muzanta tunaninsu. Don haka, ina rokon dukan jama'ar Nijeriya, da suka cancinci yin zabe, da su yi. A yi kuri'a. Ita ce babban makami a duniya. Kuri'a.

Na biyu, da na ga yadda aka kai wa bakar fatar Amirka hari, a tituna, da kuma yanzu, bayan shekaru 50, da na samu damar jefa wa shugaban kasar Amirka, bakar fata, kuri'a, sai na gamsu cewa, duk wani canji na gaskiya, ta hanyar demokradiya, na iya samuwa. Na san hakan, saboda na ga, a lokacin rayuwata, a kuma kasata. Al'amarin ba zai samu ba, farat daya, amma, yana iya yiwuwa.

Na uku, kuma na karshe shine, na karu da abubuwan da na koya, tun iya karami, cewa, irin yadda Dokta King ya sadaukar da rayuwarsa, ga kauce wa tayar da tarzoma. Kamar yadda Dokta King ya koyar da jama'ar Amirka, da yadda ya koyar da duniya, *"lumana na nufin ba wai kauce wa dambe ba, kadai, har ma tashin hankalin ruhin zuciya. Ba wai za ka kauce wa harbe mutum ba ne, har ma kauce wa nuna ma sa kiyayya.*

Wannan tunanin na son lumanar Dokta King, ya sanya nake fadar albarkacin bakina, a shekarun da suka shude, game da muhimmancin zaman lumana a Nijeriya, a lokacin babban zabe mai zuwa. Na yi farin cikin da na ga 'yan jaridar Nijeriya da fungiyoyin al'umma da 'yan kasuwa ke kaunar makadin nan, mai suna 2Face, saboda faifan da ya yi, mai suna "A jefa kuri'a, ba fada ba". A duk lokacin da na sadu da dan siyasa ko wani dan takara, a nan, ni kan tambaye shi, ko ita, da ya sha alwashin tabbatar da zaman lumana. Wannan kuma shine abinda suke nuna wa kyama, da hanawa, da kuma amincewa, a gabon jama'arsu, ta Nijeriya, ko kuma haddasa tashin hankalin, a farko, da lokaci da kuma bayan zabe. Lokacin da na yi haka, ni kan samu martani da kuma batutuwa game da wakilan dukan jam'iyyun siyasa, dangane da cewa, "wai ba zan taba ingiza a tayar da hankali ba, ko in nemi tayar da hankalin, amma, idan abokin hamayyata ya yi, ko idan na tunzura, da sakamakon zabe, to, ba ni da abin zabi." Abokaina, wannan ba shi ba ne, alkawarin zaman lumana, kamar yadda Dokta Martin Luther King, Jr., ke tunanin cewa ba za ku abkawa ko goyon bayan tashin hankali ba, ta kowane dalili, komai abinda za su yi, kuma idan ka ga farkonsa, to, za ka yi, dukan abinda za ka iya, na dakatar da shi, da kuma yin magana ga wadanda ke tunzura yin sa, da kuma

gardandami. Babu abinda ya wuce haka, shine abinda Dokta King ke sanya ran za mu yi.

A matsayina, na wakilin mulkin demokradiya, wannan shine aboki kuma aminin Nijeriya, kuma ina fatan gagarumin goyon bayanku ga harkokin na demokradiya, a wata mai zuwa. Ba ni da tantamar cewa, ba za a yi hayaniya ba, da kuma tayar da murya, to, wannan ba wani abu ba ne. amma, dole, dukanmu, mu yi abinda ya kamata, domin tunanin nan na Dokta Martin Luther King, Jr., domin tabbatar da kalalin da ba zai kawo tashin hankali ba.

Runguma da rashin tayar da hankali: Wannan shine tunani da kuma fatan Martin Luther King, Jr. da aka gabatar, a kasata, wanda kuma wata sadaukarwa ce ta rayuwarsa — wadda gwarzayen mutane, a dukan duniya ke amince da ita, kamar yadda Dwight Eisenhower, ya rike, wajen tabbatar da zaman lafiya da adalci, tsakanin dan juma da dan jummai. Na yi imani da hasashen Dokta King, wanda kuma tamkar na su Ahmadu Bello, da Obafemi Awolowo, da Nnamdi Azikiwe ne, da kuma firayin ministan farko, a Nijeriya, Abubakar Tafawa Balewa. Dukansu suna sane da wannan batun na jawabin “Na yi mafarki”. Ya rage na mu, da mu sadaukar da kawunanmu, ga tahafikanin rungumar juna da zaman lumana. Kuma wajen yin hakan, irin rigar da Dokta King ya sanya ce, take jikin Amirka, game da mafi yawan kawayenta, na Nijeriya.

Na gode.